

Werken op Lough Erne Golf Resort

Noord-Ierland's antwoord op Loch Lomond Golf Club...

Na gewerkt te hebben op bestaande golfbanen leek het mij waardevol om ervaring op te doen op een golfbaan in de aanleg- en ingroeifase. Via twee oud collegae van Loch Lomond Golf Club kreeg ik afgelopen zomer deze kans op Lough Erne Golf Resort (Nick Faldo Design) in Noord-Ierland. In dit artikel geef ik mijn ervaringen weer van wat ik de afgelopen zomer tijdens mijn werkzaamheden heb opgepikt.

Auteur: Niels Dokkuma

"Ik heb golf gespeeld op elk continent en kan echt zeggen dat ik onder de indruk ben van de locatie en schoonheid van het Lough Erne project." - Nick Faldo, architect Championship Golf Course op het Lough Erne Golf Resort

Sean Reilly (Golf Course Superintendent) en Robert Bacon (Deputy Golf Course Superintendent), zijn daar sinds ruim een jaar werkzaam. Twee jaar geleden is aan de oevers van dit grote meer begonnen met de aanleg van een Championship Golf Course van hoog niveau. De ontwikkelaar van het project heeft daar een landgoed voor vele jaren geleased. Naast de bouw van de golfbaan op 120 hectare is er een luxe hotel gebouwd met 120 kamers en zijn de eerste 25 lodges klaar en zijn er nog vele in aanbouw. Het golf resort maakt deel uit van de Preferred Hotel Group. Andere golf resorts in hun portfolio zijn onder andere Pebble Beach, Old Head, Portmarnock, The K-Club, The Heritage, Dromoland Castle en het Sandy Lane Golf Resort.

Aanleg

Net als Loch Lomond is de locatie aan Lough Erne adembenemend voor een golfbaan. Maar ook hier is de ondergrond verre van ideaal voor

de aanleg en het onderhoud ervan, voornamelijk rotsen, klei en veen. Maar door alles tijdens de aanleg goed te draineren en te 'sandcappen' (15 cm zandlaag over de spelonderdelen, dus fairways, approaches, rough en carry's) is de uitgangssituatie in ieder geval beter om op de lange termijn kwaliteit te kunnen leveren. De 18 holes zullen ongeveer 100 bunkers hebben waar de greenkeepers nog weleens nachtmerries over zullen krijgen. Ze zijn dan wel volgens de hoogste kwaliteitseisen aangelegd (waaronder het gebruik van speciaal geosynthetisch doek tegen het uitspoelen van het bunkerzand) maar ook ontzettend groot en tijdconsumerend om te onderhouden. Dit geldt ook voor de greens, welke volgens USGA-specificatie worden aangelegd en ingezaaid met SR 1119 wit struisgras. Met een gemiddelde oppervlakte van 850 m² (!) zijn deze ontzettend groot en worden altijd met de hand gemaaid. De 18 holes zijn verdeeld over 5 lange par 3's, 5 lange par

5's en voor de rest voornamelijk korte 'Risk & Reward' par 4's. De totale lengte van de backtees zal ongeveer 7200 meter bedragen en over de gehele golfbaan worden buggy paden aangelegd voor de golfkarren.

Sinds de start van het project, zo'n twee jaar geleden, heeft de aanleg al redelijk wat vertraging opgelopen, voornamelijk door het slechte weer. Afgelopen winter waren de omstandigheden zelfs zo slecht dat de aannemer gedurende een paar maanden niet kon werken en van het bouwterrein moest vertrekken. Op dit moment zijn 9 holes open om gespeeld te worden door potentiële leden. De andere 9 holes zijn in verschillende fase van aanleg; van gekapt bos tot het ingezaaid opleveren ervan. De fairways, tees en semi-rough worden door middel van Hydro-Seeding gezaaid met een mengsel van engels raai-, veldbeemd- en roodzwenkgras. De rough wordt vervolgens ingezaaid met roodzwenkgras voor een mooi 'wuiwend gras' effect.

Ingroei

Nadat de aannemer heeft ingezaaid wordt alles overgedragen aan het eigen greenkeeping team voor de ingroei van de golfbaan. Hiervoor was afgelopen zomer een team van 15 personen beschikbaar en dat was nog krap om al het werk gedaan te krijgen. De meeste mannen, dames en jongens hadden nog geen ervaring met greenkeeping waardoor het soms wel lastig was de gewenste kwaliteit te leveren. Ook is het natuurlijk nog een bouwterrein zonder mooi geasfalteerde of anderszins verharde paden waardoor machines moeilijk schoon te houden en te verplaatsen waren. Er was ook nog geen loods of kantine en zelfs geen stromend water aanwezig en de lunches werden al zittend op zakken kunstmest gegeten.

Signature' hole 10 tijdens de aanleg van drainage en beregening.

Hydro Seeding op de 10e hole waarbij een mengsel van houtschaafsel, kunstmest, graszaad en water onder hoge druk gespoten wordt.

Eerste opkomende gras op hole 10 twaalf dagen na Hydro Seeding.

Hole 10 drie weken na Hydro Seeding.

V.l.n.r. Sean Reilly (Golf Course Superintendent), Paul Travers (Greenkeeper) en Robert Bacon (Deputy Golf Course Superintendent) in de modder.

Met de hand en te voet

Het belangrijkste kort na de inzaai is het hoe dan ook nat houden van het graszaad. Gedurende de eerste paar weken moet er, telkens als het een klein beetje uitdroogt, beregend worden. Dit om de jonge grasplanten, die nog te weinig eigen wortelgestel hebben, van water te blijven voorzien. Tijdens de eerste maanden na inzaai van de greens wordt alles met de hand gedaan. Dus het strooien van de eerste meststoffen en topdressing met kleine kunstmeststrooiers. Ook het spuiten van de jonge greens gebeurt met een spuitje van maar 25 liter inhoud met daarbij een speciaal vervaardigde spuitboom. Dit alles om schade en insporing aan de jonge grasmat zoveel mogelijk te voorkomen. Uitspoelingschade is de eerste weken na inzaai helaas niet te vermijden en levert veel extra werk op.

Bemesting

De eerste paar maanden na inzaai wordt er relatief veel stikstof gebruikt om de grasmat zo snel mogelijk dicht te krijgen. Als deze enigszins dicht is, wordt zo snel mogelijk minder N gebruikt en meer gestuurd op de ontwikkeling van de grasplant en grasmat. De verhouding tussen N- en K-bemesting is vrij kritisch vanwege de USGA gespecificeerde greens. Deze houden door de zanderige opbouw weinig kali vast waardoor er voor gekozen werd om te 'spoon feeden'. Hierbij wordt regelmatig,

om de 10 tot 14 dagen, maar in lage dosering kali toegediend. De gekozen dosering is hierbij afhankelijk van de uitslag van de 'tissue tests' waarbij de actuele voedingstoestand in het grasblad wordt geanalyseerd. Wanneer de bemesting opgelost in water en dus vloeibaar verspoten wordt, kan dit via het blad van de

grasplant opgenomen worden. De ervaring was dat dit een goede aanvulling op de aanwezige reserves in de green is. Deze reserves aan kali zullen namelijk gedurende de eerste paar jaren in de greens lager dan normaal zijn doordat de uit zand opgebouwde greens te weinig kali vasthouden. Als het aandeel kali te veel afneemt, zijn de andere voedingsstoffen vervolgens ook minder effectief.

Viltopbouw

Tijdens de ingroei van de greens is het van vitaal belang het opbouwende vilt te bestrijden en infiltratie van water door het profiel te behouden. Doordat dit in het begin te weinig is gebeurd heeft zich in de als eerste aangelegde greens (twee jaar geleden) al een harde viltlaag opgebouwd. Deze werd de afgelopen zomer, nu het nog bereikbaar is, bestreden doormiddel van beluchten met holle pennen en zelfs het gebruik van de Graden. Bij greens die vorige jaar zomer zijn ingezaaid wordt de viltopbouw beter onder controle gehouden. Deze worden om de 10 tot 14 dagen handmatig gedressed en om de paar weken belucht met holle en vast pennen. Hierdoor blijft het opbouwende vilt beter doormengd met zand.

Groeiregulatoren

In het eerste seizoen na inzaai werd op de greens nog geen Primo Maxx gebruikt omdat er

Bunker en 12e green direct na oplevering door aannemer.

nog nauwelijks op de greens gespeeld wordt. Hierdoor zou de viltopbouw alleen nog maar meer toenemen doordat de grasplant dan bijna helemaal niet hoeft te investeren in het herstellend vermogen en alle energie naar het wortelstelsel wordt getransporteerd. Komend seizoen zal wel om de paar weken Primo Maxx op de greens toegepast worden. Dit geldt ook voor alle andere spelonderdelen en wordt hierbij alleen maar gebruikt om de gezonde ontwikkeling van de grasplant te stimuleren en niet om maaiuren te besparen. In gedeeltes op het terrein waar de kwaliteitseisen minder hoog zijn (bijvoorbeeld de tuinen van het hotel en de lodges) wordt het uiteraard wel gebruikt om minder te hoeven maaien.

Nematoden

Vanwege het wit struisgras en de nog relatief jonge leeftijd is er nog veel platliggend gras op de greens. Door regelmatig gebruik te maken van bezems voor de handmaaiers wordt dit zo veel mogelijk bestreden. Er kan hier echter niet te agressief mee omgegaan worden omdat de 'oudere' greens redelijk zwaar aangetast zijn door nematoden. Dit wordt een steeds groter probleem op golfbanen met hun zanderige opbouw. Het is voornamelijk een probleem als ze zich voeden omdat dan het wortelgestel van de grasplant aangetast wordt en daarmee de mogelijkheden om water en voedingsstoffen op te nemen. Het schadebeeld ziet er uit als het geel of bruin worden van het gras en het uitdunnen ervan. Onder het oppervlakte bevindt zich een kleinere wortelmasse als normaal. In extreme gevallen kan de grasplant zelfs afsterven maar dit is in Ierland nog nauwelijks waargenomen.

Omdat er geen nematicide zijn toegelaten, moet het bestreden worden door het vermijden van onnodige stress voor de grasplant en op alle mogelijke manieren proberen de wortelgroei te stimuleren. Daarnaast is er een paar keer BioMass Sugar gespoten. Dit is een vloeibare voedingsstof (gemaakt uit suikerriet) met een samenstelling en voedingswaarde die de grondcondities verbeteren en de wortels van de grasplant doet groeien. Het verhoogt de populatie van positieve nematodes en verlaagt de populatie van parasitische nematodes. Door het toedienen ervan nam de stress op de grasplant duidelijk af en werden de voedingsstoffen weer beter opgenomen.

Ronde-plekken ziekte

Ronde-plekkenziekte (*Gaeumannomyces graminis*) kwam op sommige greens gedurende de zomer steeds meer voor. Omdat dat dit het eerste en tweede jaar na inzaaien is dit logisch. Doordat de ziekte veroorzaakt wordt door een vrij zwakke schimmel wordt het vaak vanzelf minder over de jaren door de opbouw van micro-organisme in de grond. Een groot nadeel van de opbouw van de greens en de beschikbare beregeningsbron is dat deze een hoge pH (ongeveer 7,5) hebben waardoor de ziekte blijft voortbestaan. In Groot-Brittannië zijn meer fungicide toegestaan ter bestrijding van dit soort ziektes en worden dan ook meer toegepast. Daarnaast werden nieuwe, door Ronde-plekkenziekte aangetaste stukken, behandeld met ijzersulfaat en zwavelzure ammoniak om de pH per plek te verlagen. Daarnaast werd uiteraard extra mangaan gespoten ter bevordering van het herstel en omdat dit te weinig beschikbaar is met een hoge pH.

Straatgras

Een vreemd gegeven tijdens de ingroefase van dit project is dat het functioneren van de beregening sterk te wensen overlaat. Met veel kunst- en vliegwerk werden steeds provisorische oplossingen gemaakt. En aangezien afgelopen voorjaar in Ierland vrij zonnig en warm was waren bijna alle ingezaaide holes verloren gegaan. Hierdoor is nu ook op enkele holes een hoog percentage straatgras waar te nemen, welke zijn kans genomen heeft toen de grasmat open lag door de verdroging. Zeker bij de approaches, collars en surrounds gaat dit voor de komende jaren een bedreiging vormen voor de invasie op de greens. Omdat in Groot-Brittannië geen chemicaliën toegelaten zijn tegen straatgras moet vooral vertrouwd worden op duurzaam lange termijn beheer. Enige verstoring van het oppervlak (door bijvoorbeeld te verticuteren of hol te beluchten) moet vooral vermeden worden wanneer het straatgras vol in bloei is en het zich op dat moment makkelijk kan verspreiden. Om de invasie verder een halt toe te roepen zullen komende winter op alle collars (een ronde met de handmaaier rond de greens) nieuwe straatgrasvrije graszoden neergelegd worden.

Vrije tijd

De golfbaan ligt net buiten het dorp Enniskillen (County Farmanagh) waar 13 jaar geleden nog een IRA-bom in het centrum afgegaan is, net als 10 jaar geleden in het nabijgelegen Omagh. De tegenstellingen tussen protestanten (pro-Brits) en katholieken (pro-Ierse republiek) zijn nog steeds duidelijk waarneembaar en vaak onderwerp van gesprek. Ondanks dat de dreiging van aanslagen wel sterk is afgenomen is de kans erop nog steeds aanwezig. Naast de vele uren werken op de golfbaan was er zo nu en dan ook tijd voor andere dingen zoals vissen in de bergen en kleine riviertjes, voetballen en naar de pub gaan met collegae en uiteraard wat lokale golfbanen spelen.

Niels Dokkuma is recentelijk afgestudeerd aan de HAS Den Bosch en heeft afgelopen zomer gewerkt op de aanleg en ingroei van Lough Erne Golf Resort in Noord-Ierland. In september is hij begonnen aan zijn vervolgopleiding Turfgrass Management aan Penn State University in de Verenigde Staten.

Hole 16 gezien vanaf de tees van hole 17.